

FILATÈLIA COLOMBINA

La gesta descobridora d'Amèrica ha estat representada en el camp de la filatèlia de diversos països, mitjançant l'emissió de segells postals, que reflecteixen nombrosos símbols gràfics relatius a la dita empresa o la suposada imatge del descobridor (1).

El primer d'aquests segells postals fou emès a Xile el primer dia de juliol de 1853, amb un valor de cinc i deu cèntims. Imprès a Londres per Perkins, Bacon & Cia., tingué com a motiu una imatge de l'Almirall Colom amb aspecte de mariner occità. El 1910 va tornar-se a fer una altra emissió amb idèntic tema, imprès per American Bank Note i Cia., de Nova York.

Seguiren els Estats Units de Nordamèrica en el 1869 amb un segell postal per valor de quinze cèntims. El tema escollit fou el desembarcament de l'Almirall en terres americanes. Pel fet de tenir dita emissió tres exemplars amb errors –el centre invertit– es va arribar a pagar per un d'ells trenta cinc mil dòlars en una subhasta celebrada a la ciutat de Nova York.

A dits homenatges filatèlics se sumaren quasi tots els països americans. (2) Entre els que ressaltaren Puerto Rico, que va crear un segell commemoratiu utilitzat un sol dia -19 de

novembre de 1893- coincidint amb l'aniversari del descobriment de l'illa- 19 de novembre de 1493-, estant encara sota el govern i l'administració espanyola, amb un valor de tres cèntims. Un original gravat que representava el desembarcament de l'Almirall a l'illa amb una canoa conduïda per indígenes taïns, que anava des de la nau capitana vers una platja plena de vegetació, amb una caravel·la anclada a la mar calmosa on aterriava una au marina. Una creació senzilla, però d'una gran bellesa plàstica que permet gaudir com mai més s'ha fet, del grandios moment i de la concòrdia tinguda entre uns ser humils que acolliren als estrangers arribats a ses riberes. És un bell exemplar de segell commemoratiu, que va coincidir amb la celebració del IV Centenari de la descoberta del nou món. Per la seva antiguitat, brevetat de validesa i circumstància històrica especial –ja que l'illa de Puerto Rico en el 1898 passaria a domini polític nord-americà pel tractat de París amb Espanya, i no tornaria mai més a tenir segell propi– converteix en un estranger únic i digne de menció.

Un altre país profundament unit a la saga colombina, com ho és la República Dominicana, va emetre l'any 1899 nou segells postals, que reproduïen la sepultura de l'Almirall, que sempre defensaren tenir a la seva cura. Amb una majestuosa escultura representant la república al costat de la urna i una suggestiva llegenda de "l'Espanyola guarda les restes de Colom", fidels a la suposada última voluntat de l'Almirall. Versió

que ha estat motiu de polèmica entre historiadors i polítics.

L'Illa germana de Cuba, essent ja independent de l'Estat espanyol i declarada república, va voler unir-se a la celebració i memòria del descobridor fent un segell amb valor d'un cèntim en el 1899. El tema gràfic fou el monument a Colom aixecat en un plaça principal de la ciutat de l'Havana.

Hagueren de transcórrer vuitanta anys perquè Espanya se sumés a dites iniciatives filatèliques per tal de reflectir la descoberta d'Amèrica. (3) El 29 de setembre de 1930 va començar a emetre dos sèries, una per correu ordinari i dos per correu aeri. La primera dedicada a les exposicions internacionals de Barcelona i Sevilla juny amb el monument a Colom fet a la ciutat de Barcelona; les altres, a commemorar la gesta descobridora amb diversos temes: les caravel·les, la sortida de Pals, el desembarcament en terres verges, la

visita de l'Almirall al monestir de la Ràpita, els germans Pinçon i la tornada de les naus a Barcelona després de la descoberta.

En el 1931 l'illa caribenya de Montserrat emeté una sèrie de quatre segells amb la llegenda "Discovery by Columbus 1493". Els temes foren el monestir català de Montserrat –que sempre es va considerar lligat a l'evangelització del nou món- amb l'arribada de l'Almirall a la illa, la nau capitana i el mapa de la ruta del segon viatge.

Aquell en què va anar com acompanyant l'ermità montserratí Bernat Boil, i com a llegat Apostòlic nomenat pel papa Alexandre VI.

Amb motiu del V Centenari foren molts els països americans i d'altres indrets del globus que es sumaren a aquest homenatge filatèlic, (4) entre els que als podríem citar les emissions fetes per Filipines, 1980; Mauritània, República Centreafricana o Mali, 1981; Laos, 1983, o Burkina Faso, 1985. Coincidien quasi tots, curiosament, a fer-ho a partir de l'any 1980, tal vegada intuïnt que en aquestes dates l'Almirall ja navegava pels mars tenebrosos, o almenys per les costes africanes.

L'any de 1992, Espanya va fer una emissió de segell de diversos valors, que tingueren com a temes plàstics les imatges d'Aimeric Despuch, el pilot desconegut; Joan de la Cosa, amb la clàssica barretina mediterrània; els Reis Catòlics, l'Almirall Colom, amb un gravat del poema de Dati de fons; el franciscà Joan Pere del monestir de la Ràpita; o els germans Pinçon, on falten els megàlits de fons de la pintura original.

Bibliografia i Notes:

1. La vera imatge de l'Almirall Colom encara és un tema que està per resoldre. Molt a pesar que fou retratat en vida per alguns pintors famosos de la cort de l'època, i, probablement, pel seu propi fill Ferran, gran aficionat a la pintura. Històricament coneixen les pintures conservades al Museu Naval de Madrid, molt sofisticada i allunyada de la realitat, i la de la Biblioteca Nacional, retocada i manipulada.
2. En el 1892, Argentina, Hondures i Nicaragua. En el 1893, El Salvador i Veneçuela. En el 1898, Granada i Trinitat. Al segle següent: Guatemala i Santa Llúcia, 1902. Perú, 1902. Perú 1907. Jamaica, 1920. Costa Rica i

- Mèxic, 1923. Paraguai, 1925. Colòmbia, 1932. Brasil, 1933. Equador, 1935. Panamà, 1936. Cuba, 1937. Bahames, 1942. Haití, 1950. Bolívia i Costa Rica, 1952. Granada i Perú, 1953. Illes Verges, 1969. Antiga, 1970. Turcs i Caicos, 1972. Sant Cristòfor o Sant Kitts, Anguila i Sant Vicents, 1974. Bahames i Illes Verges, 1974. Uruguai, 1975. Trinitat i Tobago, 1976.
3. Les emissions espanyoles foren: 1930, 1937, 1938, 1940, 1943, 1951, 1952, 1963, 1965, 1967, 1973, 1974, 1976, 1977, 1982, 1980.
  4. Altres països: a Europa: Bulgària, Hongria, Itàlia, Mònaco, Polònia, Sant Marino. A Àsia: Bhutan, Mongòlia, Qatar. A Àfrica: Cirenaica, Djibouti, Gàmbia, República de Guinea Equatorial, Guinea-Bissau, Madagascar, Mauritània, Sant Tomé i Príncep i Serra Lleona.
  5. Catàleg Edifil per a segells espanyols. Catàleg Yvert et Tellier per als universals.

ALBA VALLÈS